

Sygn. akt IV U 71/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 lipca 2019 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Anna Guniewska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Magdalena Rykała-Płodzień

po rozpoznaniu w dniu 10 lipca 2019 r.

sprawy R. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o rekompensatę i ustalenie kapitału początkowego

na skutek odwołania R. J.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

z dnia 17 września 2018r. i z dnia 7 listopada 2018r.

znak (...) -2018

z dnia 27 września 2018r. i z dnia 8 listopada 2018r. znak (...)

oddala odwołania.

Sygn. akt IV U 71/19

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 10 lipca 2019 r.

Decyzją z dnia 27 września 2018r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R., powołując się na przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1270) przyznał wnioskodawcy R. J. prawo do emerytury poczynając od dnia 1 sierpnia 2018 r. Kolejną decyzją z tej samej daty odmówił wnioskodawcy przyznania prawa do rekompensaty z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych wskazując, iż R. J. nie udowodnił co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych, a jedynie 14 lat, 5 miesięcy i 3 dni.

Wydanie powyższych decyzji poprzedziło wydanie przez organ rentowy w dniu 17 września 2018 r. decyzji o ustaleniu dla w/w kapitału początkowego znak (...) -2018.

Od decyzji o odmowie przyznania prawa do rekompensaty oraz ustaleniu wartości kapitału początkowego odwołanie złożył wnioskodawca R. J., reprezentowany przez pełnomocnika. Zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, a to art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych w zw. z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS poprzez niesłuszne uznanie, że nie ma podstaw do przyznania mu rekompensaty, gdyż nie udowodnił 15 lat stażu pracy w warunkach szczególnych. Podkreślał, iż z zawodu jest lekarzem weterynarii - 8 sierpnia 1975 r. ukończył Akademię Rolniczą w L.. W okresie od 1 września 1975 r. do 29 lutego 1976 r. pracował jako lekarz – stażysta w Wojewódzkim Zakładzie (...), następnie od 1 marca 1976 r. do 7 kwietnia 1976 r. zatrudniony był w Wojewódzkim Zakładzie (...) w R. Oddział Terenowy w K. na stanowisku kierownika (...) w P.. Na okoliczność charakteru wykonywanej pracy i obowiązków wnosił o przesłuchanie świadków. Dalej podnosił, że pracę na stanowisku lekarza weterynarii wykonywał będąc zatrudniony w różnych jednostkach oraz od 27 grudnia 1990 r. w ramach prowadzonej działalności gospodarczej.

Reasumując wnioskodawca domagał się zmiany zaskarżonych decyzji przez przyznanie mu prawa do rekompensaty oraz doliczenie rekompensaty w formie dodatku do kapitału początkowego i ponowne ustalenie wysokości należnej mu emerytury.

W związku z przedłożeniem wraz z odwołaniem nowych dowodów w sprawie, ZUS w dniu 8 listopada 2018 r. wydał decyzję o ponownym ustaleniu wysokości emerytury a w dniu 7 listopada 2018 r. o ponownym ustaleniu kapitału początkowego dla w/w. Ponieważ nadal ani w wartości kapitału ani też przy ustalaniu wysokości emerytury nie uwzględniono rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych, czego domagał się odwołujący, decyzje powyższe także zostały przez niego zaskarżone.

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wnosił o ich oddalenie z przyczyn tożsamyh co wyrażone w uzasadnieniach zaskarżonych decyzji. Dodatkowo w toku postępowania sądowego naprowadzono, że dla przyznania rekompensaty konieczne jest przesądzenie czy wnioskodawca nie miał możliwości ubiegania się o emeryturę z tytułu pracy w warunkach szczególnych, zaś pozytywne przesądzenie powyższej kwestii spowoduje brak prawa do rekompensaty.

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

Wnioskodawca R. J. urodził się (...) i w dniu 27 sierpnia 2018r. złożył w organie rentowym wniosek o emeryturę z rekompensatą. Wnioskodawca oświadczył, że nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Do wniosku były dołączone dokumenty dotyczące okresów składkowych i nieskładkowych i stażu pracy w warunkach szczególnych. Na podstawie przedłożonych dokumentów ZUS uznał za udowodniony czas pracy w warunkach szczególnych staż wnioskodawcy w wymiarze 14 lat 5 miesięcy i 3 dni przypadający na okres zatrudnienia w/w od 8 kwietnia 1976 r. do 30 listopada 1977 r., od 1 grudnia 1977 r. do 30 września 1978 r., od 1 października 1978 r. do 30 czerwca 1980, od 1 lipca 1980 r. do 31 sierpnia 1982 r., od 1 września 1982 r. do 14 maja 1986 r. i od 15 maja 1986 r. do 8 listopada 1990 r.

Wnioskodawca natomiast podkreśla w sprawie, że po ukończeniu nauki w szkole wyższej - 8 sierpnia 1975 r. ukończył Akademię Rolniczą w L., rozpoczął pracę w Wojewódzkim Zakładzie (...) w R.. W okresie od 1 września 1975 r. do 29 lutego 1976 r. pracował jako lekarz – stażysta. W czasie stażu wykonywał pracę w terenie, leczył zwierzęta pod okiem lekarza, podawał leki, zastrzyki, wykonywał badania zwierzętom, pobierał krew, , badał zwierzęta przed ubojem i po uboju badał mięso. Czynności takie wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy. Razem z nim staż odbywał Z. L..

Następnie od 1 marca 1976 r. do 7 kwietnia 1976 r. wnioskodawca zatrudniony był w Wojewódzkim Zakładzie (...) w R. Oddział Terenowy w K. na stanowisku kierownika (...) w P.. Poza umową o pracę brak jest dokumentów osobowych z tego okresu, niemniej jednak okoliczność taką potwierdza w swych zeznaniach świadek Z. L..

(dowód: zeznania R. J. k. 214, zeznania świadka A. H. k. 190b – 191, zeznania świadka Z. L. k. 191 – 191b, dokumentacja w aktach ZUS)

Powyższych ustaleń Sąd dokonał w oparciu o dowody z dokumentów zalegające w aktach organu rentowego oraz kserokopii dokumentacji osobowej wnioskodawcy przedłożonej wraz z odwołaniami, których treść i forma nie budziły

wątpliwości. Jako wiarygodne zostały także ocenione zeznania świadków A. H. i Z. L., które wzajemnie korelowały i logicznie przedstawiały charakter pracy wnioskodawcy w szczególności w trakcie odbywania stażu oraz istoty pracy lekarza weterynarii.

Zdaniem Sądu Okręgowego osobowe źródła dowodowe tj. zeznania świadków w powiązaniu z treścią świadectwa pracy w warunkach szczególnych, pozwalają na poczynienie niezbędnych w sprawie ustaleń faktycznych co do charakteru pracy wnioskodawcy w spornych okresach. Istotnie, jego pracę w tym czasie kwalifikować można jako pracę w warunkach szczególnych na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r., stosownie do zapisu zawartego w wykazie A dziale XII pod pozycją 4.

Niemniej jednak, jak wynika z treści zaskarżonych decyzji i treści złożonych przez R. J. odwołań przedmiotem sporu między wnioskodawcą a organem rentowym było prawo do rekompensaty przewidzianej w przepisach ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1924). Już w tym miejscu wypadnie przypomnieć, że emerytury pomostowe zapowiedziane w art. 24 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1270) zostały wprowadzone do systemu ubezpieczeń społecznych przez ustawę o emeryturach pomostowych, która weszła w życie w dniu 1 stycznia 2009r. i dotyczą ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948r. a zatrudnionych w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze. Zastąpiły one emerytury w niższym wieku przyznawane na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z FUS pracownikom zatrudnionym w szczególnych warunkach pracy lub w szczególnym charakterze (art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS). Jak wynika z definicji ustawowej zawartej w art. 2 ust 5 ustawy o em. pomostowych przewidziana w niej rekompensata stanowi odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabeą prawa do emerytury pomostowej. Przy czym jak stanowi art. 21 ust. 1 w/w ustawy, rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat. Równocześnie i stosownie do art. 21 ust. 2 rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Powyższe przepisy muszą być odczytywane łącznie i rozważając prawo do rekompensaty nie można tracić z pola widzenia jej odszkodowawczego charakteru określonego powołaną definicją. Z przytoczonej definicji rekompensaty jednoznacznie wynika, że ratio legis wprowadzenia tego rozwiązania było dążenie do wyrównania szkody poniesionej przez osoby legitymujące się 15 letnim stażem pracy w warunkach szczególnych, a nie spełniające innych warunków do przyznania im emerytury z tytułu takiego zatrudnienia tj. zarówno emerytury w trybie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS jak i emerytury pomostowej (por. Sąd Apelacyjny w Rzeszowie w wyroku z dnia 13 października 2010r. III AUa 645/10). Innymi słowy można wskazać, że fakt wykonywania przez 15 lat pracy w warunkach szczególnych (niezależnie od innych warunków ustawowych) może skutkować uzyskaniem prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym lub zastępującej ją emerytury pomostowej lub rekompensaty gdy nie ma się prawa do żadnego z tych świadczeń ze względu na zapisy ustawowe. Z definicji rekompensaty wynika, że jest ona kierowana do tych ubezpieczonych, którzy wskutek wejścia w życie ustawy o emeryturach pomostowych – zawężającej krąg uprawnionych do tego świadczenia w stosunku do zakresu podmiotowego poprzedniej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze – i następnie brak możliwości skutecznego ubiegania się o emeryturę w wieku obniżonym przy wykazaniu spełnienia warunku wykonywania pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze zawartej w art. 184 lub w art. 32 i 46 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – wobec wygaszania powyższego świadczenia – utracili możliwość ubiegania się o emeryturę z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, jak i dodatkowo nie nabeą uprawnień do emerytury pomostowej. (por. Sąd Apelacyjny w Rzeszowie w wyroku z dnia 23 listopada 2016r. III AUa 425/16).

Ustanawiając prawo do rekompensaty ustawodawca wprost wprowadził wynikającą z art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych przesłankę negatywną, jaką jest nabycie prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, co wiąże się ze spełnieniem ustawowych warunków nabycia tego prawa i równocześnie nie można nabycia prawa utożsamiać z przyznaniem i wypłatą świadczenia. W konsekwencji

powyższych wskazówek zasadnym jest pogląd, że rekompensata nie przysługuje każdemu ubezpieczonemu, który nabył prawo do emerytury w wieku obniżonym niezależnie od realizacji takiego uprawnienia. Powyższa teza ma swoją wagę dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Otóż przyjmując, iż wnioskodawca wykazał fakt wykonywania pracy w warunkach szczególnych przez okres ponad 15 lat w całości mieszczący się przed dniem 31 grudnia 2008r. oraz na ten dzień posiada okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze ponad 25 lat – co nie jest w sprawie sporne - należałoby wręcz wskazać, iż tym samym wnioskodawca urodzony w dniu (...) mógłby skutecznie ubiegać się o emeryturę z tytułu pracy w warunkach szczególnych przy odpowiednim zastosowaniu art. 32 i 46 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wnioskodawca słuchany na rozprawie oświadczył natomiast, że nie ubiegał się wcześniej o emeryturę z tytułu pracy w warunkach szczególnych, albowiem dobrze się czuł, czuł się na siłach pracować, zmienił miejsce zamieszkania, „przeniósł się w (...)” (k. 214b). Przy takich ustaleniach Sąd Okręgowy przyjął, że w stosunku do wnioskodawcy nie można stanowczo stwierdzić, iż utracił on możliwość nabycia prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Mając na uwadze powyższe ustalenia i wnioski Sąd Okręgowy oddalił odwołania na podstawie art. 477¹⁴§1 kpc.